

גבולות היחידה: פרק י"ח פסוקים כ"ב-ל"ג

נושא היחידה: אברהם מתפלל על אנשי סדום

כותב: יעל דאר

מספר שיעורים לפי המתווה: 1

הסבר כללי:

יחידה זו כוללת שנים עשר פסוקים. בדרך כלל זה לא מעט, אך הפעם יש כאן מוטיב שחוזר על עצמו. אברהם מתפלל על אנשי סדום מספר פעמים. בכל פעם כוללת התפילה פנייה אל ה' ובקשה חוזרת להציל את סדום בזכות הצדיקים שאולי יש בה. הדיון ביחידה זו יתמקד בסיבות לכך שאברהם הרבה להתפלל על אנשי סדום.

פתיחה:

נשאל: מי זוכר מה למדנו בשיעור הקודם?

נזכיר: בשיעור הקודם למדנו על כך שה' מגלה לאברהם את תכניתו להפוך את סדום ועמורה. למדנו בעזרת מדרשי חז"ל, מה היו חטאי סדום ועמורה שבגללם נענשו בעונש כבד כל כך.

נשאל: לפי מה שכבר למדנו על אברהם, מה, לדעתכם, אברהם יעשה לאחר שישמע על התכנית להפוך את סדום ועמורה?

נשמע את תשובות התלמידים.

עיון בפסוקים:

המשימה לפני הקריאה תהיה – לענות על השאלה: מה עשה אברהם כששמע את התכנית.

קריאת פסוק כ"ב: נזכיר שאברהם ליווה את האורחים כברת דרך, וכעת הם פנו ללכת לכיוון סדום, למלא את שליחותם. "ואברהם עודנו עומד לפני ה'".

נשאל: מה פירוש "עומד לפני ה'"? מתי אנו עומדים לפני ה'?

נשמע את תשובות הילדים, **ונכוון:** אנו עומדים לפני ה' בתפילה.

קריאת פסוק כ"ג-כ"ה:

נשאל: מה בדיוק אברהם מבקש מה' בתפילה, על סמך הפסוקים שנקרא מיד?

נדייק מן הכתוב, ונכתוב על הלוח:

אברהם מבקש מה' שתי בקשות:

1. "האף תספה צדיק עם רשע?" – שלא ימותו הצדיקים בעוון הרשעים. לצדיקים המעטים

לא מגיע עונש בגלל רוב אנשי סדום החוטאים.

2. "אולי יש חמישים צדיקים בתוך העיר. האף תספה ולא תשא למקום למען חמישים

הצדיקים אשר בקרבה?" – אולי אפשר להציל את כל העיר בזכות הצדיקים הללו?

קריאת פסוק כ"ו. תגובת ה': הקב"ה עונה לו שאם אכן ישנם חמישים צדיקים, ה' יישא (יסלח)

לכל המקום בזכותם.

קריאת שאר הפסוקים ומשימה: אילו מספרים מופיעים בפסוקים?

לאחר הקריאה, נרשום על הלוח ונראה את המספרים: 10, 20, 30, 40, 45, 150.

נשאל: האם סדר המספרים עולה / יורד?

כמה פעמים אברהם מתפלל על אנשי סדום? 6 פעמים

שאלה לדיון: מדוע אברהם מרבה להתפלל על אנשי סדום? הרי הם רשעים גמורים?

כאן יש לפתח דיון שהוא עיקרו של השיעור הזה. נציין כאן כמה תשובות אפשריות לשאלה זו:

- אברהם איש חסד ואכפת לו מכל אדם, לכן הוא מתפלל גם על רשעים.
- אולי הרשעים יחזרו בתשובה בזכות תפילתו.
- אברהם עצמו צדיק גדול, ואולי בזכות תפילתו באמת יינצלו כולם?
- אברהם רצה להציל את לוט.

נסכם ונאמר שאברהם הרבה להתפלל על אחרים, וזה מראה על אחת המידות החשובות שלו.

התפילה מסתיימת בעשרה צדיקים, ומכאן למדו חז"ל שתפילה צריכה עשרה (וכך יש לנו 'מניין').

נשאל: האם התפילה של אברהם הייתה 'צודקת'? היה צריך להתפלל על אנשי סדום? ונשיב:

יש מידה שהיא לפנים משורת הדין - אף אם אנשי סדום רשעים גמורים הם, עדיין אפשר להתייחס אליהם בחסד.

קריאת פסוק ל"ג: אברהם סיים לדבר, וה' 'הלך'. גם אברהם שב למקומו. זהו פסוק ש'סוגר' את שיחת התפילה הזאץ.

הצעות להמחשה:

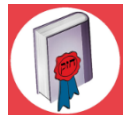
- אפשר לבקש מכל זוג תלמידים לקרוא את תפילת אברהם בתפקידים: אחד הילדים יקרא את דברי אברהם, והתלמיד השני יקרא את דברי ה'.²
- יצירתיות: אפשר לבקש מהילדים לכתוב בעצמם את תפילת אברהם לפני שקוראים זאת בתורה. אפשר לתת להם לצייר את אברהם עומד ומתפלל, כשהתפילה מופיעה בתוך בלון דיבור.

מסרים והפנמה:

אברהם לא מתייאש מאף אדם, והוא מרבה בתפילה גם על רשעים. אולי יחזרו בתשובה ותתבטל הגזירה.

סיכום:

למדנו על מידת החסד של אברהם, המתפלל על כל אדם, אף אם לא מגיע לו. למדנו על מידתו של ה' לסלוח לעיר לפנים משורת הדין, אך עד גבול מסוים. אם יש פחות מעשרה צדיקים – זה כבר לא ייתכן, והוא לא יסלח לאנשי העיר בעבור כה מעט צדיקים.

¹ לגבי סדרת המספרים הזאת, מסביר רש"י (פסוקים כ"ד, כ"ח וכ"ט) שחמישים הם עשרה לכל אחת מהערים. 45 הם 9 לכל עיר, ויחד עם הקב"ה יינצלו חמש הערים. 40 צדיקים יכולים להציל 4 ערים. 30 צדיקים יצילו 3 ערים. 20 צדיקים יצילו שתי ערים. עשרה יצילו עיר אחת. בפחות מזה אי אפשר להציל, ולכן התפילה מסתיימת כאן. לא נראה לי נכון להלאות את התלמידים בכל ההסבר הזה. הסבר זה מיועד לידיעת המורה בלבד.

² פעילות זו מתרגלת את ההבנה של הילדים. מי אומר מה? מתי כל אחד מהדוברים מדבר?

יחידה זו מסיימת את פרק י"ח. עדיין לא סיימנו ללמוד מה יהא על סדום וערי הכיכר. על כך בשיעור הבא.

ייתכן שיחידה זו קצרה באופן יחסי ליחידה הקודמת. אפשר לחבר את שתי היחידות, אך להעביר אותן בשיעור כפול (היחידה הקודמת קצת יותר ארוכה).